

NEKA PRAKTIČNA ISKUSTVA U KATEHIZACIJI MLADIH

Gjergji Lush

Svijet, čovjek, posebno mladi, uvijek su u nekom traženju jer je to izgleda jedno od bitnih i sastavnih obilježja osobe. Danas to traženje poprima kod mnogih, naročito kod mladih, neka svojstva dramatičnosti i tragičnosti, koja dolaze do izražaja u negativnim fenomenima današnjeg svijeta kao što je: alkoholizam, panseksualizam, drogiranje, samoubojstva, a u posljednje vrijeme i terorizam. To su krajnosti, negativni pokušaji koji su danas, nažalost, toliko prisutni i koji izazivaju ne samo neke strukture društva i zajednice, nego su prije svega izazov čovjeku, našem vremenu, pa prema tome i našoj Crkvi. Ne možemo se odreći nesretnih „slučajeva” kao da su to vanbračna djeca našeg vremena, nego su to znakovi vremena za sve nas.

Na sreću ima i drugih reakcija mladih u odnosu na obitelj, zajednicu, društvo i Crkvu. Mnogi mladi danas ne žele niti mogu biti i dalje zadovoljni samo onim što im pružaju drugi, pa na neki način žele naći i tvoriti svoj ambijent, svoju grupu, svoju zajednicu.

Potreba za slobodom

To je traženje kod mladih obilježeno temeljnom željom i potrebom za slobodom i

traženjem osobnosti. Sloboda se shvaća kao mogućnost izbora da se ne bude više kao drugi po nekom općem, uhodanom i ustaljenom pravilu, a s druge strane da se bude kao drugi, s drugima sličnima sebi, s mladima. Pitanje o smislu i sadržaju života, rada i studija, jednom riječju svega onoga što je prije bilo tako „sigurno”, rada u mladima mnoge probleme, sumnje i pitanja koji se prije nisu javljali. Zrelost koja se postiže u fiziološkom pogledu, postupno raste i u intelektualnom, psihičkom, moralnom i vjerskom životu. Mladi imaju dojam, a možda i neke dokaze da ih drugi, posebno odrasli i mladi, ne razumiju više pa se zato zatvaraju u sebe ili traže sebe u nekim grupama mladih. Sredina odraslih izgleda im skućena, previše određena i kruta, nije im po mjeri, doživljavaju je pasivno i gledaju je kritičkim okom. Slično se nešto događa i u Crkvi, tako da mladi nemaju „svoju Crkvu”, tj. mjesto i zajednicu, nego kao da ih pripremamo za neku crkvu odraslih, kao da je vjera mladih samo neka prolazna odnosno pripremna faza za kasnije. Zapravo, narod kaže „Mladost—ludost!” i time se mladost ne smatra pravim životom, nego se više gleda u službi kasnijeg, zrelog života, pa mislim da je tu jedan od ključnih elemenata shvaćanja i prihvaćanja mladih. Potcjenjivanje ili neozbiljan pristup mladima,

pa prema tome i njihovom životu, planovima, željama i problemima, stvara još veći jaz nerazumijevanja i nekomuniciranja što često ima tragične posljedice koje sam spomenuo na početku, a svakako bitno osiromašuje i mlade i odrasle jer ih razdvaja u dva tabora. Ljudi, ponekad i Crkva, to razdoblje smatraju nevažnim i prolaznim iako svi kažu da na mladima svijet ostaje, ali se ipak nadaju da će mladi prije ili kasnije biti kao i prijašnje generacije. To potvrđuju i uzrečice: Mladost = ludost, Vratit će se oni, Tako smo i mi nekad mislili...

Uspoređujemo mlade s našim životom, s našim stavovima i opredjeljenjima, s našim egocentrizmom, kao da smo mi mjerilo svega ili kao da je naš život jedini put i način življenja ili, što je još gore, druge pokušavamo odgajati i učiniti sličnim po mogućnosti čak jednakima nama, kao što je nekada bilo, a ne pomožemo im da se nađu, da postanu pravi ljudi i vjernici.

Cijelu ovu situaciju, koja je sama po sebi dosta složena, čine još težom i mnogi neriješeni problemi iz djetinjstva i puberteta, koji izazivaju mnoge unutarnje sukobe i napetosti, a i mnogi drugi problemi koji nadolaze, kao što je studij, zaposlenost, ljubav, obitelj, materijalno stanje itd.

Iz osobnog iskustva rada s mladim iznijet ću samo nekoliko točaka koje mi izgledaju kao okviri našeg rada, kao mogućnosti, a mogu biti i drugima poticaj za razmišljanje, možda i za veći i odgovorniji angažman s našim mladima.

Imajući pred očima neke natuknice o samom pristupu mladima, kao prvo nam se nameću problemi samih tema i sadržaja, kao i načina rada u susretima s mladima. Taj se problem osjeća u cijelom svijetu, posebno kada su u pitanju katehetski priručnici i pomagala, a i kod nas.

Bitan je egzistencijalan pristup životu i mladima. Mladi su nepresušan izvor tema u istinskom i zajedničkom traženju odgovora na njihove probleme. U tom traženju Crkva i kateheta dijele iskustvo s njima, ozbiljno uzimaju u obzir njihove životne situacije, time i njih same i tako provjerava u svakidašnjici i

svoju vjeru. Ali život s grupama mladi, koje postupno rastu i razvijaju se u zajednice, ne smije proizvesti krajnosti:

a) Sve mi je poznato, sve sam to prošao, sve je lako, sve je jasno; pa zato s visoka gledati na mlade, ne zalaziti među njih, glumiti neku apsolutnu sigurnost vjere i života, jer ćemo time biti nerealni i neautentični u prvom redu za sebe, a onda svakako i za druge.

Život je traženje; život s Bogom je isto tako traženje, ali ne u mraku, u potpunoj neizvjesnosti, u samoći, nego traženje koje prati i pomaže Bog u Crkvi u svakidašnjem iskustvu i traženju autentičnog života.

b) S druge strane ne smijemo dozvoliti da nas život sa zajednicama mladih izbaci iz naših uvjerenja i opredjeljenja, da budemo kao oni, u grču, u stalnoj neizvjesnosti i da se uvijek bavimo samo nekim problemima i situacijama mladih bez pokušaja da polako dođemo i do nekih jasnoća, rješenja, stavova, pogleda vjere, Krista, iskustva zajednice i zajedništva s Bogom i s ljudima.

S njima treba biti prijatelj i brat, ali ipak svjedok vjere, jasan i potpun projekt života, a to je za nas Isus Krist, njegov život i djela, njegova riječ i osoba, poruke koje danas tražimo i nalazimo iskustvom zajedništva života s Bogom i s ljudima.

Osjećaj prihvaćenosti i pripadnosti

Kod mladih i kod mnogih drugih danas postoji osjećaj i iskustvo neprihvaćenosti i nepripadnosti, što čovjeka duboko ranjava, čini ga nesigurnim i nesretnim u životu. Kod mladih postoji svijest i iskustvo da su svi ljudi više ili manje isti u odnosu na probleme i poteškoće, kao i na mogućnosti i šanse, ali mnogi nikako ne nalaze sebe u životu jer ih nitko ne prihvaća niti okuplja oko nekoga ili nečega što bi bilo važno i prihvaćeno od svih.

Važno je znati i poštivati zlatno pravilo zajednice: da se posebna važnost posvećuje međuljudskim odnosima, gdje će svi imati iskustvo prihvaćenosti i pripadnosti, i time će se na najbolji način osposobiti za zajednički život. Ali istinskog jedinstva, zajedništva,

prihvaćenosti i pripadnosti nema bez nekih stožera, bez osoba, bez vođenja, bez mukotrpe izgradnje mreže odnosa koji će obogatiti sve članove tih grupa. Zajednice mladih vjernika koje se okupljaju na katehetske susrete treba osposobiti i ujedno s njima živjeti iskustvo prihvaćenosti i to na temelju ljudske i kršćanske prihvaćenosti: Bog nas poziva na zajedništvo, na ljubav. On nas prihvaća i osposobljava da se međusobno prihvaćamo i da prihvatimo Boga kao izvor života po Isusovoj riječi: „Što god ste učinili (ili niste učinili!), meni ste učinili (ili niste učinili!)“.

Time bi se konkretno vidjelo i doživjelo što zapravo daje vjera, vjeronaučno iskustvo, grupa, zajednica mladih koja traži i želi živjeti danas svoju vjeru, i kako treba osposobljavati te ljude za novost, za ono što nadilazi naše ljudske mogućnosti i sposobnosti.

Osjećaj ljubavi

Krist je sazeo sav zakon i proroke u jednu zapovijed, i to ne bez razloga, pa zato mjerilo života s Bogom i s bratom čovjekom postaje odnosno ostaje i za nas zapovijed ljubavi. Danas se mnogo priča o ljubavi, nameću se razne koncepcije koje mladima prikazuju život u prizmi seksualnosti, iskustva i slobode do te mjere da se slavi pobjeda nad brakom, obitelji, vjernosti, rađanjem, odgojem djece itd. Sve ovo i još mnogo toga sličnoga ili gorega postaje sastavan dio života današnjeg svijeta, ljudi, a naročito mladih, pa zato velika briga Crkve mora biti usmjerena u ovom pravcu: odgajati mlade za ljubav, za istinsko prihvaćanje i darivanje Bogu i ljudima. Dokle god mi (Crkva) budemo govorili o ljubavi, o idealima, o vrednotama, a ne budemo konkretne ljude osposobljavali za takav život, odnosne životne prostore i strukture gdje se tako živi, naš je navještaj u opasnosti da se ne „utjelovi“, da ne postane konkretnost koja se može živjeti, susresti, svjedočiti i prenositi na druge. Tu je čini mi se, velika šansa današnje Crkve, koju, na sreću, koriste prilično dobro mnogobrojni duhovni pokreti mladih u svijetu i kod nas.

Rješavanje životnih problema

Traženje i rješavanje velikih životnih problema ili traženje i zajedničko otkrivanje temeljnih vrednota života, rada, odgoja, obitelji, ljubavi, društva i Crkve. Polazna točka svake kateheze, posebno one s mladima, jest konkretnost njihovog i našeg života, kao spojnice za traženje i otkrivanje veze, odnosa i života s Bogom u Crkvi i preko Crkve. Tada će mnogima mladima a i drugima biti jasnije što zapravo danas daje vjera-Bog čovjeku za svaki-danjski i konkretni život jer ljudi sve više i više postaju pragmatičari, pa gotovo svaku stvar žele provjeriti kroz prizmu korisnosti i pitaju se često: „Što mi to vrijedi, čemu služi i koristi?“ Mnogi mladi koji su prošli kroz naše ruke, kasnije su se udaljili od nas i od Crkve jer nisu vidjeli ni doživjeli vezu vjere i svaki-danjsice, nismo ih možda osposobili da kroz cijeli život traže i nalaze u vjeri i u Bogu smisao i sadržaje za život.

Pospješivanje svestrane komunikacije

Pospješivanje svestrane komunikacije, što zapravo znači vrednovanje onoga što se već živi, svestrana međuljudska komunikacija koja nas osposobljava za vezu, život i bogatstvo koje je Bog usadio u svako ljudsko biće. Polazeći iz takvog iskustva, čovjek postaje svjestan tolikih mogućnosti zajedništva, tolikih veza, otvara se pred Bogom i pred ljudima.

Kršćanske zajednice mladih

Stvaranje kršćanskih zajednica mladih, i ne samo to nego aktivno i svestrano uključivanje tih zajednica u život šire zajednice kao što je župa i, obratno, aktivno sudjelovanje šire zajednice u oblikovanju mladih vjernika. Nemaju mladi samo neku psihološku potrebu da budu na okupu, da im bude ljepše zajedno, da nekako osmisle slobodno vrijeme ili slično, nego je to bitan životni faktor, ujedno i mjesto navještaja, a još više mjesto življenja i provjere

te poruke.

Zato zajednica postaje imperativ za današnju Crkvu, za sve nas ako želimo temeljito živjeti svoj život vjere, ako se želimo osloboditi od vječnih neprijatelja: formalizma i farizejstva što vjeru dovodi do moralizma, ideologizma i svega ostaloga, a to bi zapravo bila ispraznost vjere i kršćanstva.

Po mojem mišljenju, pitanje današnje kateheze općenito, a još više današnje kateheze mladih jest ovo: kako poruke i sadržaje vjere u Krista sjediniti sa sadržajima i prilikama života pa da kršćanstvo postane prijedlog samoga iskustva kršćanske zajednice i života, konkretan, vidljiv i opipljiv znak i izazov čovjeku tako da se može živjeti, rasti te postati temeljna vrednota našeg života.

Čini mi se da su u ovom trenutku očekivanja mladih, barem što se tiče Crkve, usmjerena u ovom pravcu: kršćanska zajednica danas postaje velika potreba u pretjerano individualiziranom ili anonimnom svijetu koji vapi za životnim prostorom, za čistim zrakom, za istinskim zblizavanjem i zajedništvom, a time je već učinjeno mnogo, možda prvi i bitan korak prema vjeri, prema Bogu i prema ljudima. Te zajednice ne smiju biti ni ostati geto, zatvarati se u sebe u nekom samozadovoljstvu, nego ih treba stalno i postupno okrepljivati hranom Riječi, hranom Tijela Kristova, međusobnim razgovorom i još više s Bogom, molitvom.

Veliku važnost u katehizaciji mladih imaju liturgija, sakramentalni život i molitva jer tu dolazi do izražaja bogatstvo zajedništva i života s Bogom u međuljudskom zajedništvu.

Nove vrednote

Traženje novih vrednota i time odbijanje starih sa željom za promjenama, za bolji svijet koji se često puta traži kod drugih, ali ne istom težinom i kod sebe. Često se puta mnogo snage i mnogi životi žrtvovaše u kritici i napadu, u nastojanju da se dokaže da danas mnogo toga nije u redu, da treba mijenjati, a ne u izgradnji samoga sebe, u tihom postupnom rastu u zajednici mladih što će s vremenom davati i veće plodove.

iskustva

Iz iskustva mogu reći da su mladi vrlo zahvalni kada im se pomogne, kad se usmjeruje njihove životne snage u izgradnji boljega svijeta počevši od njihove konkretne životne situacije. Ukoliko želimo bolji svijet, bolju Crkvu, bolje mlade, bolje društvo, obitelj..., prvi i bitan korak jest ovaj: budi ti, budimo mi bolji!

Treba tražiti i nalaziti zajedno s mladima prilike za konkretan angažman, za opće usmjerenje života, za vrednote koje će im ostati i za kasniji život i rad. Traženje novoga, što često puta znači i dezorijentaciju, promašaje, greške, ujedno je i znak nekih njihovih životnih potreba kao što su: iskrenost i traženje, energija, inicijativa, a to je znak živosti, hrabrosti i radikalizma koji odbacuju kompromise, konformizme i ostale slične pojave. Novost im često puta nije jasna ni poznata, tek osjećaju da ovako nije u redu i da bi trebalo nešto promijeniti.

U katehetskom radu s mladima ne treba mnogo gubiti vremena u analizi što sve nije u redu, fiksirati se na prošlost ili sadašnjost, nego iskustveno tražiti i težiti prema konkretnim perspektivama budućnosti koja će se oprobati u zajednici mladih. Ono što bismo željeli da budu drugi, budimo mi, i to je spoj između nezadovoljstva mladih i njihovih očekivanja. Lako je i komotno biti „prijatelj” mladih time da se slažemo s njihovim kritikama, napadima, pogledom na svijet, ali to je premalo, da ne kažem ništa. Istinski prijatelj, vođa mladih, dijeli s njima sve trenutke i brige, ali isto im tako predlaže ideale te ih prizemljuje i čini privlačnim, mogućim u zajedništvu s Bogom i u međusobnom zajedništvu.

Krist – model

Krist – model i mogućnost novoga čovjeka jest druga potreba mladih, a i cijele Crkve, jest da se oslobodi poruku, osobu Kristovu, od negativizma, tj. od interpretacije koja Krista, Crkvu i vjeru predstavlja samo negativno, kao zabrane, kao moralizam, kao ograničenje slobode i osobnosti. Mladima treba predstavljati Krista, Crkvu i kršćanstvo s pozitivnog aspekta jer je to temeljna dimenzija

Kristove osobe i poruke, pa prema tome i Crkve koja nastavlja djelo spasenja. Isus je došao spasiti, pomoći, podići ljude, solidarizirati se s čovjekom u dobru, boriti se s njime i za njega protiv zla (grijeha), (usp. Lk 15,1-7; Mt18,21-22; Lk 15,11-32).

Postupno poznavanje, druženje, življenje s Isusom prepoznajući sebe, našu povijest u povijesti ljubavi i spasenja koja se nudi i daruje, koja poziva i očekuje, koja oprašta i mijenja naš život.

O tome nam govori i Sinoda biskupa iz 1977. kada među ostalim stvarima traži cjelovito prenošenje vjere:

- a) poznavanjem Božje riječi i poruke;
- b) slavljenjem vjere u sakramentima;
- c) svjedočenjem vjere u svakidašnjem životu.

Možda smo često puta previše vremena i važnosti davali prvom dijelu, poznavanju i spoznaji, ali onda to nismo uspjeli povezati sa slavljenjima sakramenata. konkretnim događanjem spasenja danas među nama i za nas, a još manje ove sadržaje u svakidašnje iskustvo života vjere. Zato je danas vjera kod mnogih samo neki trenutak života, neki obredni trenutak, privatna stvar čovjeka, a ne život u svim dimenzijama i stalnosti. Vjera je život s Bogom i kao takva ona ne smije biti samo trenutna veza, seciranje života, nešto za sebe, nešto za druge, nešto za Boga, nego ili zahvaća i mijenja cjelokupnog čovjeka ili nije bitna, nego ostaje uvijek sporedna, budi se tek na trenutke.